

گروه آموزشی هنر اسلامی

پایان نامه جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته هنر اسلامی گرایش سفال و سرامیک

عنوان: بررسی نقوش مشترک در هنر کاشیکاری و معماری شهر کرمان و ماهان با نقوش گلیم منطقه در دوران اسلامی

استاد راهنمای اول: دکتر عباس اکبری

استاد راهنمای دوم: دکتر امیر حسین چیت سازیان

دانشجو: عقیل سیستانی

بهمن ماه ۹۳

واژه های کلیدی: تزئینات معماری، هنر کاشیکاری، هنر گلیم بافی، نقوش مشترک، کرمان، ماهان.

چکیده:

یکی از ویژگی های بارز هنرهای اسلامی — به ویژه کاشیکاری و گلیم بافی — تزئینات آنها است که دارای اهمیت ویژه ای می باشند. اغلب این هنرها در دوره های مختلف هر یک بر دیگری تأثیرگذار بوده و بارقه هایی از این تأثیر در برخی از نمونه های هنری قابل تشخیص است. هنر کاشیکاری از آرایه های ارزشمند وابسته به معماری است که از دیرباز زینت بخش بسیاری از بنا ها در قبل و بعد از اسلام بوده است. معماری شهر کرمان و ماهان با بناها و آثار مختلف، از ویژگی طرح و اجرا و به خصوص نماسازی های بدیع برخوردار است. وجود نما سازی بیرونی و داخلی و استفاده از هنرهای وابسته به معماری بلاخص هنر کاشیکاری این شهر ها حائز اهمیت است.

با مشاهده نقوش کاشیکاری و گلیم بافی این منطقه، می توان به عینه دید که برخی نقوش آنها دارای اشتراکاتی در شکل و تا حدودی در رنگ است. دلیل این اشتراکات، خواستگاه و اصالت اولیه این نقوش مشترک، نامشخص است. با توجه به خلاء نسبی علمی و تحقیقاتی و کمبود منابع، پژوهش توصیفی - تحلیلی حاضر بر آن بوده است تا با استفاده از تحقیقات کتابخانه ای و میدانی به ارزیابی و مقایسه تطبیقی و ریشه یابی خواستگاه اولیه نقوش مشترک بین کاشیکاری این بناها و گلیم بپردازد. نتایج پژوهش فوق حاکی از این است که نقوش به مرور زمان از سادگی به پیچیدگی تغییر کرده و در هر دو هنر تکامل یافته است. از سویی وجود نقوش مشابه در این دو هنر اگر چه می تواند نشانه تأثیر گذاری آنها بر یکدیگر باشد اما به نظر می رسد در این میان تأثیر ساختار فنی همسان دو هنر، عامل پیدایش نقوش بوده و تاکنون نادیده گرفته شده است.